

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор КЗ «Центр національно-патріотичного виховання та позашкільної освіти» РОР
Віктор САМЧУК

ІНСТРУКЦІЯ
з питань техногенної безпеки для працівників
комунального закладу «Центр національно-патріотичного виховання та позашкільної освіти» Рівненської обласної ради

1. Номери телефонів оперативних чергових аварійно-рятувальних підрозділів

Якщо хтось потрапив у біду, або сталася аварійна ситуація, потрібно телефонувати:
101 - при пожежі у пожежно-рятувальну службу;
102 - при загрозі майну, здоров'ю та життю - в міліцію;
103 - при травмуванні електричним струмом або приладами (обладнанням тощо), серцевому нападі, отруєнні небезпечними хімічними речовинами - у швидку медичну допомогу;
104 - при наявності запаху газу, його загорянні або вибуху - в аварійну службу газу.
1553 - сектор оперативного реагування управління з питань НС та ЦЗН виконавчого комітету Рівненської міської ради.

Необхідно пам'ятати, якщо при виникненні будь-яких перерахованих небезпек зателефонувати на № 101, то на допомогу прибуде чи пожежна команда, чи міліція, чи швидка медична допомога, чи аварійна служба газу, залежно від того, хто з них потрібен.

У разі виникнення техногенної надзвичайної ситуації на об'єкті необхідно повідомити керівництво закладу:

(097) 423-52-53 - заступник директора з АГЧ.

2. Характеристика шкідливого впливу небезпечних речовин та наслідків НС техногенного характеру. Основні правила поведінки при виникненні аварійних ситуацій та аварій, заходи та способи захисту від них

2.1. Дії у випадку загрози або виникнення радіаційної небезпеки

Радіаційна небезпека може виникнути внаслідок аварії на Рівненській АЕС (яка знаходиться на відстані 151 км) та на Хмельницькій АЕС (яка знаходиться на відстані 64 км).

За вказівкою керівництва закладу потрібно виконувати наступні заходи захисту у разі радіаційної небезпеки:

- дотримуватися „Режиму радіаційного захисту населення і функціонування об'єктів в умовах радіоактивного забруднення місцевості для захисту органів дихання користуватися протигазом, респіратором, ватно-марлевою чи протипиловою пов'язкою, зволоженою марлевою пов'язкою, хустинкою або будь-якою частиною одягу;

- для захисту шкіри користуватися спеціальним захисним одягом, плащем з каптуром, накидкою, комбінезоном, одягом, що не залишає відкритих ділянок тіла, гумовим взуттям і рукавичками;

- вживати для харчування лише продукти, що зберігалися у зачинений приміщеннях, консервацію і не зазнали радіоактивного забруднення;

- не пити воду із відкритих джерел та із мереж водопостачання після офіційного оголошення радіаційної небезпеки, колодязі накрити;
- на відкритому повітрі перебувати відповідно до вимог „Режиму радіаційного захисту”;
- користуватися облаштованим санітарними бар’єром при вході у приміщення об’єкта;
- у приміщеннях об’єкта щодня робити вологе прибирання, бажано з використанням миючих засобів;
- **провести йодну профілактику:**
 - йодистий калій вживати після їжі разом з чаєм, соком або водою 1 раз на день протягом 7 діб - по 0,125 г на один прийом;
 - при відсутності йодистого калію приймати водно-спиртовий розчин йоду після їжі 3 рази на день протягом 7 діб - по 3-5 крапель на склянку молока або води;
 - наносити на поверхню кінцівок рук настоянку йоду у вигляді сітки 1 раз на день протягом 7 діб.

Режими радіаційного захисту

*Розпорядження голови Рівненської облдержадміністрації від 10.08.2016 № 471
«Про мережу спостереження та лабораторного контролю Рівненської області»*

Номер режиму	Потужність дози, мР/год (мкЗв/год.)	Заходи захисту
I	0,1 -0,3 (1-3)	1. Укриття дітей у захисних спорудах ЦЗ під наглядом дорослих. 2. Герметизація приміщень (вікон, дверей), вентиляційних отворів (димоходів). 3. Герметизація та упаковка відкритих продуктів харчування, води, одягу. 4. Час перебування дорослого населення на відкритому повітрі обмежений. 5. Використання засобів індивідуального захисту органів дихання. 6. Встановлення санітарних бар’єрів при вході у приміщення.
II	0,3- 1,5 (3-15)	1. Укриття дітей у захисних спорудах ЦЗ під наглядом дорослих. 2. Герметизація приміщень (вікон, дверей), вентиляційних отворів (димоходів). 3. Герметизація та упаковка відкритих продуктів харчування, води, одягу. 4. Знаходження на вулиці без необхідності заборонено, час перебування обмежений. 5. Використання засобів індивідуального захисту (спеціального одягу, респіраторів). 6. Встановлення санітарних бар’єрів при вході у приміщення. 7. Проведення йодної профілактики дітей.
III	1,5-15,0 (15-150)	1. Укриття всього населення в приміщеннях та захисних спорудах цивільного захисту. 2. Герметизація приміщень (вікон, дверей), вентиляційних отворів (димоходів).

Номер режиму	Потужність дози, мР/год (мкЗв/год.)	Заходи захисту
		3. Герметизація та упаковка відкритих продуктів харчування, води, одягу. 4. Перебування на відкритому повітрі забороняється. 5. Використання засобів індивідуального захисту. 6. Встановлення санітарних бар'єрів при вході у приміщення. 7. Проведення йодної профілактики всього населення. 8. Часткова евакуація населення (діти, вагітні жінки).
IV	15,0-100,0 (150-1000)	1. Укриття всього населення в приміщеннях та захисних спорудах цивільного захисту. 2. Герметизація приміщень (вікон, дверей), вентиляційних отворів (димходів). 3. Герметизація та упаковка продуктів харчування, води, одягу. 4. Використання засобів індивідуального захисту. 5. Встановлення санітарних бар'єрів при вході у приміщення. 6. Перебування на відкритому повітрі забороняється. 7. Проведення йодної профілактики всього населення. 8. Евакуація всього населення (крім задіяного у формуваннях ЦЗ)
V	>100 >(1000)	1. Укриття всього населення в приміщеннях та захисних спорудах цивільного захисту. 2. Герметизація приміщень (вікон, дверей), вентиляційних отворів (димходів). 3. Герметизація та упаковка продуктів харчування, води, одягу. 4. Проведення йодної профілактики всього населення. 5. Використання засобів індивідуального захисту. 6. Перебування на відкритому повітрі забороняється. 7. Повна евакуація населення.

2.2. Дії у випадку загрози виникнення хімічної небезпеки

Аварії у структурних підрозділах об'єкта та на інших підприємствах, транспорті та продуктопроводах можуть супроводжуватися викидом (виливом) в атмосферу і на прилеглу територію до об'єкта небезпечних хімічних речовин, таких як хлор, аміак, синильна кислота, фосген, сірчаний ангідрид та інші. Це являє серйозну небезпеку для здоров'я працівників об'єкта.

За вказівкою керівництва об'єкта потрібно виконувати наступні заходи захисту від небезпечних хімічних речовин :

- при оголошенні хімічної небезпеки не панікувати, виконувати вказівки керівництва об'єкта або диспетчера хімічно небезпечного об'єкта;
- з метою зменшення проникнення отруйних речовин у приміщення об'єкта - ретельно закрити вікна і двері, заклеїти щілини, вентиляційні отвори тощо;
- зробити запас питної води у герметичні ємності (*при потребі*);
- захистити органи дихання від подальшої дії отруйних речовин, а саме, надягнути ватно-марлеву пов'язку, попередньо змочивши її водою чи 2 % розчином питної соди у випадку розповсюдження хлору, або 5 % розчином лимонної кислоти у разі розповсюдження аміаку;

- виходити із зони хімічного забруднення потрібно в бік, перпендикулярного напрямку вітру:

- обходячи тунелі, яри, лощини при забрудненні території хлором;
- уникаючи підвищених територій при забрудненні їх аміаком;
- вийшовши із зони забруднення, зняти верхній одяг, ретельно вимити очі, ніс та рот, при можливості, прийняти душ;
- при підозрі на ураження НХР потрібно уникати будь-яких фізичних навантажень, необхідно пити велику кількість рідини (чай, молоко, сік, вода) та звернутися по допомогу до медичного працівника.

Перша допомога ураженим хімічно небезпечними речовинами:

- при отруєнні хлором: шкіру, рот, ніс промити 2 % розчином питної соди або водою. При зупиненні дихання - зробити штучне дихання потерпілому;
- при отруєнні аміаком: шкіру, рот, ніс промити водою. В очі закапати по 2-3 краплі 30 % альбуциду, в ніс - олію (соняшникову, оливкову, кукурудзяну або інші).

При необхідності, звернутися по допомогу до медичного закладу.

Дії персоналу об'єкта у випадку розливу ртуті до моменту приїзду спеціалізованих служб, які зможуть здійснити демеркуризацію (знезараження) приміщень об'єкта:

- зберігати спокій, уникати паніки;
- захистити органи дихання серветками з паперу чи тканини, або ватно-марлевою пов'язкою, або іншими засобами індивідуального захисту;
- відчинити настіж усі вікна;
- залишити приміщення, у якому розлито ртуть, щільно зачинити двері за собою та нікого не впускати, крім працівників спеціалізованих служб.

У випадку, коли фахівців спеціалізованих служб (які можуть здійснити демеркуризацію) викликати не можливо або є інформація про те, що вони прибудуть не скоро, потрібно одягти засоби індивідуального захисту та здійснити прибирання ртуті одним із наступних методів:

механічний метод - механічне видалення ртуті із забруднених поверхонь. Зібрати кульки ртуті гумовою грушею (спринцівкою) або на совок (на листок паперу) щіткою у банку з розчином перманганату калію (2 г перманганату калію на 1 л води). Для збирання дрібних крапель можна використати вологий фільтрувальний (газетний) папір або лейкопластир. Не можна використовувати пилосос і виливати зібрану ртуть у каналізацію;

хімічний метод - оброблення ртутного забруднення поверхні. Застосовується після механічного способу. Забруднене місце ретельно вимити мильно-содовим розчином (400 г мила, 500 г кальцинованої соди на 10 л води) або розчином 20 г перманганату калію на 10 л води. Приміщення добре провітрити.

Якісне прибирання розлитої ртуті досягається послідовним застосуванням механічного та хімічного методів.

Експлуатація приміщень можлива тільки з дозволу місцевих органів виконавчої влади і установ державної санепідемслужби.

Симптоми гострого отруєння ртуттю проявляються через 8-24 години, а саме, відчувається загальна слабкість, головний біль та підвищується температура; згодом - болі в животі, розлад шлунку, запалення (набряк) ясен. При виявленні перерахованих симптомів - звернутися по допомогу до медичного закладу.

2.3. Дії у випадку виникнення пожежі

Внаслідок техногенних аварій на об'єкті можуть виникнути пожежі. Щоб не втратити життя та матеріальні цінності необхідно дотримуватися наступного:

- якщо приміщення наповнилося димом від пожежі, необхідно повзти підлогою під хмарою диму до дверей приміщення, але двері відразу не відчиняти;
- обережно доторкнутися до дверей тильним боком долоні. Якщо двері не гарячі, то можна обережно відчинити їх та швидко вийти. Якщо двері гарячі, то не можна їх

відчиняти, дим та полум'я не дозволять вийти. Необхідно щільно зачинити двері, а всі щілини і отвори заткнути будь-якою тканиною, щоб уникнути подальшого проникнення диму, та, повернувшись поповзом у глибину приміщення, вживати заходів для порятунку. Зокрема, присядьте, глибоко вдихніть повітря, відчиніть вікно, висуньтеся та кричіть: "Допоможіть, пожежа!" Якщо ви не в змозі відчинити вікно, тоді розбийте віконне скло твердим предметом та приверніть увагу до себе людей, які можуть викликати пожежно-рятувальну службу;

- якщо ви вибрались з приміщення крізь двері, зачиніть їх і поповзом рухайтесь до виходу із приміщення. Обов'язково зачиняйте за собою всі двері;
- під час пожежі заборонено користуватися ліфтом;
- якщо загорівся одяг, необхідно впасти на землю і перевертатися, щоб збити полум'я. Ні в якому разі не бігти - це ще більше роздмухує вогонь;
- під час гасіння пожежі треба використовувати вогнегасники, пожежні гідранти, а також воду, пісок, землю, кошму, ковдри та інші засоби, пристосовані та підручні засоби для гасіння вогню;
- бензин, гас, органічні масла та розчинники, що загорілися, гасити тільки за допомогою вогнегасників, відповідно до класу пожежі, засипати піском або ґрунтом. Якщо осередок пожежі невеликий, накрийте його азбестовим чи брезентовим покривалом, зволоженою тканиною чи одягом;
- якщо горить електричне обладнання або проводка, потрібно вимкнути рубильник, вимикач або електричні пробки, а потім починати гасити вогонь вогнегасником, відповідно до класу пожежі.

3. Порядок надання домедичної допомоги

Внаслідок дії уражальних чинників техногенних надзвичайних ситуацій персонал об'єкта може отримати травми.

Тому працівники об'єкта повинні вміти надавати домедичну само- і взаємодопомогу (до отримання потерпілим кваліфікованої медичної допомоги), основні вимоги до якої наступні:

3.1. Припинити дію шкідливих факторів'

- *при опіках* скинути з потерпілого одяг, що горить, погасити вогонь водою або щільною тканиною. Добре вимити водою шкіру і очі при попаданні на них кислот, лугів та інших агресивних рідин. На опалену ділянку тіла накласти пов'язку. Не можна віддирати від обпалених ділянок шкіри залишки одягу, що поприлипали до тіла, розкривати пухирі;
- *при ураженні електричним струмом* не можна торкатися ураженого, так як він знаходиться під напругою і є провідником струму. Тому необхідно припинити дію електроструму, пам'ятаючи про особисту безпеку: вимкнути рубильник, відкинути сухою палицею чи дошкою провід або перерубати його сокирою чи лопатою з дерев'яною ручкою. Потерпілого слід відтягувати за одяг. Якщо уражений не дихає - зробити штучне дихання методом "із рота в рот" і непрямий масаж серця, при відсутності пульсу.

3.2. Знати „Універсальну схему надання домедичної допомоги постраждалому” та „Алгоритм визначення стану постраждалого, який знаходиться без свідомості”.

3.3. Знати прийоми зупинки кровотечі:

- притиснути пальцями артерію до кістки вище рани;
- поверх одягу (або підкласти м'яку підкладку вище рани і ближче до неї) накласти джгут або закрутку. Не закривати скруть бинтом. Час накладання джгута (закрутки) вказати в записці, яку треба закріпити на пов'язці або іншому видному місці;
- перев'язати рану за допомогою перев'язувального пакету, бинта або інших засобів. Пов'язка захищає рану від додаткових травм, забруднення і зараження.

3.4. Вміти накладати шини при травматичних пошкодженнях кісток і суглобів

для забезпечення їх нерухомості:

- шину (палицю, смужку фанери і т.д.) прибинтувати так, щоб вона захопила два суміжних суглоба вище і нижче місця перелому;
- при накладанні шини, зламаній кінцівці надати найбільш вигідне положення, а при вивихах зафіксувати той стан, при якому кінцівка опинилася після травми;
- в місцях виступів кісток між тілом і шиною підкласти прокладки з м'якої тканини. Якщо нема шини, пошкоджену ногу прибинтувати до здорової, а руку - до тулубу.

3.5. *Вміти робити штучне дихання методом "із рота в рот":*

- покласти потерпілого на спину, голову максимально відкинути назад, поклавши йому під лопатки валик з одягу;
- висунути нижню щелепу вперед і, натискуючи на підборіддя, розкрити рот потерпілому;
- на відкритий рот покласти носову хусточку чи іншу тканину;
- затиснути потерпілому ніс, зробити глибокий вдих, щільно притиснути свої губи до губ потерпілого і видихнути йому весь об'єм повітря в легені. Повітря вдувати 16-18 раз за хв. до відновлення природного дихання;
- при правильному проведенні штучного дихання грудна клітка потерпілого піднімається.

3.6. *Вміти робити непрямий масаж серця:*

- потерпілого покласти спиною на тверде ложе, стати з лівої сторони від нього і покласти долоні рук одна на іншу на нижню частину грудної клітини. Пальцями рук при цьому не торкатися грудної клітини.
- різкими рухами, подібними на поштовхи, надавлювати на грудину 50-60 разів за хвилину. Грудина повинна зміщуватися за напрямком до хребта на 4-5 см.

При одночасному проведенні штучного дихання і непрямого масажу серця потрібно чергувати чотири-п'ять надавлювань на грудину з одним вдуттям повітря в легені.

Після відновлення дихання і серцевої діяльності потерпілого треба тепло накрити, напоїти чаєм і направити в лікувальний заклад.

Розробник:
Заступник директора з АГЧ

Дмитро КОЗАЧОК